

A csodálatos átváltozásokra képes Proteushoz hasonlítja Váradi Péter egy levelében öreg barátját, Mátyás király egykori diplomatáját, Telegdi Leontius Jánost. Talányos, elrejtőzni képes természetét mintha az újkorban is megőrizte volna. Giovanni Leonziót Fraknói még olasznak tartotta. Karácsonyi János és Sörös Pongrác azonosította őt Telegdi Jánossal. Mindketten a Csanád megyei Telegdi család tagjának gondolták, bár a családfán nem tudták elhelyezni. Nevét a nemzeti monostor: Oroszlános latinostított formájának vélték. Talányos személyével, úgy tetszik, Gerézdi Rabán sem boldogult. A humanista levelek új gyűjteményében azután visszaolaszosult. Igaza van Kubinyi Andrásnak: nem figyelünk a társadalomtudományok eredményeire.

Johannes Leontius (Oroszlanus) de Telegd – nevét igen változatos formákban találjuk a forrásokban – 1470-ben bukkan föl mint pécsi kanonok. 1474-ben kommandában kapja a zalavári bencés apátságot, 1479-ben már pécsi nagyprépost. Pályája gyorsan ívelt fölfelé, jöllehet csak a teológia licenciátusa volt. Váradi Péter köréhez tartozott, megosztotta vele a fogságban töltött éveket is. Mátyás király halála után együtt szabadultak. Fogsága alatt minden javadalmától megfosztották. 1496-ban Váradi már élemedett korúnak, tördöttnek mondja az öreg Leót, olyannak mégis, aki nem tagadja meg hajdani vad természetét. Az évődő hangú levélben Váradi láthatóan szívesen játszik barátja nevével. Azzal a névvel, amely egy Itáliában többször is szolgálatot teljesítő diplomatához, lévén könnyen olaszosítható, nagyon is illett.

A Leontius név ragadványneve volt Telegdi Jánosnak. 1470. január–februárban neki jutott az a megtiszteltetés, hogy egy oroszlánpárt Firenzéből Bécsbe kísérjen. A város Mátyás királynak szóló ajándékát Garázda Péternek kellett volna átadnia, de ő áthárította a feladatot. Firenze „önkéntes”, valójában nagyon is megrendezetten időzített ajándékát Janus Pannonius köszönte meg, és négy vers is született ebből az alkalomból. Telegdi János ettől kezdve viselte a „Leontius” nevet. Viselhette már csak azért is, mert bizonyosan nem a nemes Telegdi család tagja volt. Valószínűbb, hogy a Bihar megyei (Mező-)Telegdről származott. Vitéz és Váradi köréhez tartozott, így kerülhetett Garázda Péterrel Itáliába. Az oroszlánoknak sokat köszönhetett. Vitézék bukása őt nem érintette, sőt éppen ekkortájt kezdett felívelni karrierje. Váradi környezetében lett azután kegyvesztett. A századfordulón az esztergomi káptalanban találjuk. Ugyanott van ekkor Garázda Péter is. A káptalan tagja volt még Kesztlöci Mihály, az egykori királyi lektor is, Janus verseinek őrizője. Valamennyien nagy idők tanúi, Mátyás oroszlános bécsi triumfusának résztvevői voltak. Bonfini szerint az oroszlánok nem éltek túl a király halálát. Az öreg Leót forrásaink 1502-ben említik utoljára.

*CSONKA
FERENC
80.
SZÜLETÉSE
NAPJÁRA*

Balassi Kiadó
Budapest, 1996. április 3.